

Mis meeldib pojengidele

Enamik pojengiliike eelistab aias avatud päikeselist kasvukohta, kuid leidub neidki, kes edenevad ebasoodsamates kohtades. Oma domineeriva välimusega kaunistavad pojengid aeda ka pärast õitsemist, luues elustavaid aktsente.

Hilisest keskajast ja renessansist alates on olnud Kesk-Euroopas tuntud eelkõige varajane pojeng (*Paonia officinalis*), hõlmine pojeng (*P. peregrina*) ja nende hübriidid. Neid võib kõhklematult istutada täispäikesse kätte. 18. ja 19. sajandi vahetusel said tuntuks valgeõielise pojengi (*P. lactiflora*) hübriidid, millel on eelnevatega sarnased valgus- ja mullanõuded, eeliseks aga mitu õit varrel ning suurepärase lõhn. Kõik mainitud pojengid on Kesk-Euroopas talvekindlad.

Kogemused nende liikide ja hübriididega viisid üldise arusaamani, nagu vajaksid kõik pojengid avatud kasvukohta, palju valgust ja ühesuguseid pinnasetingimusi. Nüüdseks on Euroopasse jõudnud palju uusi liike mujalt, nende hulgas selliseidki, mis kasvavad väga hästi nii poolvarjus kui varjus, rikastades siinsete aedade-parkide sortimenti.

Et mõista, miks neil on sedavõrd erinevad kasvunõuded, tasub teada ajalugu. Pojengide puhul on tegemist väga vana taimeperekonnaga, mis kujunes kriidiajastul 144–65 miljoni aasta eest. Kontinentidel polnud siis veel tänapäevast kuju. Vaheldusid külma- ja soojaperioodid. Jääaegadel hukkusid paljud omamaised taimeliigid, pojengidest jäid ellu need, kes suutsid tagasi tõmbuda jäävabadele mäestikutippudele,

Kew' botanikaaias tunneb *P. cambesedesii* end hästi tema jaoks spetsiaalselt ettevalmistatud kasvukohas.

Paonia clusii liibub tihedalt kaljudele. Kreeta.

nagu varajane pojeng Alpides. Samuti aitas pojengiliikide kadumisele Euroopast kaasa inimene, sest neid koguti ja kasutati rahvameditsiinis.

Pojengide kasvukohanõuete mõistmiseks on kasulik tutvuda nende tähtsamate geograafiliste elupaikadega.

Vahemere piirkonna pojengid

Vahemeri tekkis alles umbes 6 miljoni aasta eest miotseenis ning on seega pojengidega võrreldes üsna noor. Paisab silma, et pojengid kasvavad siin eelkõige saartel. Jääaegadel taandusid pojengid mägedesse. Vahemeri ei omanud siis praegust ulatust, jää sulades ümbritses vesi mägesid ja tekkisid saared.

Vahemere piirkonnas kasvavad pojengid kaljustel aladel, enamasti lubjakivil. Lubjakivi mureneb ilmastiku mõjul suhteliselt kergesti, tekivad kaljulõhed ja uurred, mis vihmavee kiiresti ära juhivad. Moodustunud tühimikesse ja lõhedesse koguneb õhuke mullakiht, kus pojengid juurduda saavad. Hea looduslik dreenaaz kaitseb liigse niiskuse eest, tagades samal ajal taimel n-õ külmad jalad.

Pojengid ei kasva kunagi mägede lõunanõlvadel, seal on neil liiga palav. Eelistatud on ida- või läänenõlvad, kus nad "tõmbuvad" hõredasse metsa või metsaservale. Pojengid otsivad alati kaljude ja kivide lähedust.

Kaukaasia pojengid

Siin kasvab mitmeid endeemilisi liike, mis väga hästi aeda sobivad: kollaseõielised lagodehhi pojeng (*P. mloko-*

Veitchi pojeng poolvarjulisel kasvukohal Jiuzhaigou rahvusparkis Hiinas.

sewitschii), *P. steveniana*, kreemikasvalge Wittmanni pojeng (*P. wittmanniana*) ja robustne roosa *P. caucasica*.

Paljud neist kasvavad hõredates või varjukates mägimetsades. Nad on küll mäestikutaimeid, mis kasvavad hea dreenaaziga nõlvadel ja armastavad kivide seltskonda, kuid koduaias saavad hakkama ka teistsugustes tingimustes. Tähtis on vaid hea dreenaaz. Kõikidele Kaukaasia liikidele on Kesk-Euroopas iseloomulik suurepärase talvekindlus ja robustsus.

Hiina pojengid

Otsustav erinevus, võrreldes Euroopa mäestikega, on Hiinas kliima – seal on

REPRO